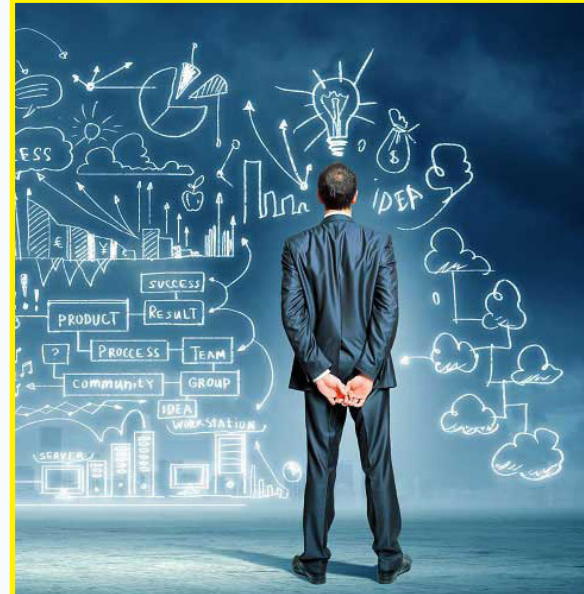

تبدیل علم به ثروت با کار آفرینی و مهارت آموزی

و بیش از ۱۵ هزار نیاز نیز توسط صنایع کشور در این سامانه ثبت شده است، اگر استادان و دانشجویان ما بر اساس این نیازها طرحی تعریف کنند، پژوهانه ویژه به آن‌ها اختصاص داده می‌شود و در آئین‌نامه ارتقا به امتیاز بیشتری می‌رسند.» وی به قوانین آموزشی در برنامه هفتم توسعه اشاره کرد و افزود: «در برنامه ششم توسعه آمده است که آموزش مهارتی باید ۳۰ درصد باشد. با نگاه خوشبینانه در حال حاضر ما توانستیم آن را به ۱۶ درصد برسانیم، همچنین در برنامه هفتم توسعه آموزش‌های مهارتی ۴۰ درصد پیش‌بینی شده است ما به‌عنوان مسئولان علم و فناوری از هم‌اکنون باید برنامه‌ریزی‌های لازم را انجام دهیم. در حال حاضر دانشگاه‌های نظری ما آموزش‌های مهارت محوری دارند که در حد انتظار نیست و باید آسیب‌شناسی و آسیب‌های آن‌ها برطرف کنیم.» وزیر علوم، تحقیقات و فناوری ادامه داد: «خوشبختانه در برنامه توسعه هفتم حکمی را پیش‌بینی و مصوب کردیم و دستورالعمل آن را باید با همکاری وزارت بهداشت تدوین کرده و توسط هیأت وزیران تصویب کنیم، که بر اساس آن میزان مهارت محور کردن آموزش‌های دانشگاهی افزایش می‌یابد، البته این موضوع در وزارت بهداشت تقریباً محقق شده است چون بیمارستان‌ها در دست خود دانشگاه است و دانشگاه فرهنگیان نیز به همین صورت است، همچنین دبیرستان‌ها و آموزشگاه‌ها در اختیار آموزش و پرورش است و لی در وزارت علوم این‌گونه نیست، صنایع در دسترس ما نیستند که در دستورالعملی که باید آن را تدوین کنیم باید به‌گونه‌ای عمل شود تا منافع پذیرش دانشجو با منافع صنعت همسو شود تا دانشجویی ما را پذیرش کنند و مهارت‌محور شدن شکل بگیرد.»

تبدیل دانشگاه فنی و حرفه‌ای به دانشگاه مهارت ملی

محمدعلی زلفی‌گل تأکید کرد: «باید جایگاه دانشگاه فنی و حرفه‌ای را توسعه دهیم تا آن را به دانشگاه مهارت ملی تبدیل کنیم، این دانشگاه یک ویژگی منحصر به فرد دارد مبنی بر این که فارغ‌التحصیلان این دانشگاه شاغل هستند، این در حالی است که ایجاد شغل برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی بسیار هزینه می‌برد. برای همین است که مقام معظم رهبری به ایجاد شرکت‌های دانش‌بنیان بسیار تأکید می‌کنند.» وی به ایجاد پارک علم و فناوری مهارتی و کنسرسیوم‌های اشتغال اشاره کرد و افزود: «در دو سال گذشته توجه و فعالیت زیادی در خصوص دانشگاه فنی و حرفه‌ای صورت گرفته است مبنی بر این که، بودجه دانشگاه فنی و حرفه‌ای ۱۲۰۰ میلیارد تومان بود اکنون امیدواریم آن را به بالغ بر چهار هزار میلیارد تومان برسانیم و تقریباً چهار برابر شود، با این حال بیش از ۱۵۰۰ میلیارد تومان نیز در سفرهای ریاست جمهوری به استان‌های مختلف برای دانشگاه فنی و حرفه‌ای پیش‌بینی شده است.»

با توجه به مطالب فوق، آموزش مهارت محور می‌تواند نیروی انسانی در حال تحصیل را برای آینده کشورمان بهینه‌سازی کند، همچنین به‌کارگیری دانشجویان در نگاه‌های اقتصادی موجب ارتقاء کمی و کیفی دستاوردهای صنعتی کشور شده و نرخ بیکاری را کاهش می‌دهد. در همین راستا دولت شهید رئیسی با برنامه‌های خود به احیاء ظرفیت‌های نخبگانی کشور پرداخته و مسیر توسعه نیروی انسانی متخصص و متعهد را گسترش داده است که امیدواریم این مسیر در دولت چهاردهم پیگیری شود.

پیروزی انقلاب اسلامی به لحاظ اهمیت یافتن بحث استقلال و خودکفایی کشور، سامان بخشیدن به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای مورد توجه خاص قرار گرفت. به‌همین منظور، شورای عالی هماهنگی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای کشور در راستای جهت‌دهی به تشکیلات و پوشش دستگاه‌های متعدد به‌عنوان مجری این نوع آموزش‌ها در سال ۱۳۵۹ شمسی تشکیل شد. بنابراین مهارت آموزی باید جایگزین مدرک‌گرایی شود و خانواده‌ها و جوانان به جای این‌که تنها دغدغه مدرک‌های دانشگاهی را داشته باشند، به فکر آموختن یک مهارت باشند چرا که فراگیری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای نقش مهمی در رونق اشتغال، کارآفرینی و توسعه پایدار دارد و امروز بخش زیادی از فارغ‌التحصیلان به دلیل نداشتن مهارت بیکار هستند.

هیچ ملتی نمی‌تواند اثر تکنولوژی را در جهان امروز انکار کند. در حقیقت، پیشرفت‌های پرشتاب در همه رشته‌های فنی و صنعتی در دهه‌های اخیر، خطوط اساسی تمدن کنونی را تعیین کرده است. اگر قرار باشد که از تکنولوژی به‌درستی و در جهت رفاه انسان حداکثر بهره را ببریم، لازم است پایه‌های این دگرگونی‌ها در آموزش فنی و حرفه‌ای نیز به پیشرفت‌هایی دست یابیم. خوار شمردن آموزش فنی و حرفه‌ای به بهانه این‌که ماهیتی فروآمیه دارد، در واقع، ستیز با واقعیت‌های زندگی نوین و روی گرداندن از مجال‌هایی است که برای بهتر کردن این زندگی پیش می‌آید. توصیه یونسکو

«محمود کریمی‌پیرانوند» معاون توسعه کارآفرینی و اشتغال وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مرداد سال قبل (۱۴۰۲) از امکان بورسیه کاری دانشجویان خیر داد و اظهار کرد: «یکی از مصوبات مهم درباره سازوکار ایجاد بورسیه تحصیلی توسط بنگاه‌های اقتصادی بخش خصوصی بود. یعنی بنگاه‌های اقتصادی بتوانند نیروی کار مدنظر خود را در مقاطع تحصیلی بورس کنند، به‌طور مثال یک دانشجوی وارد رشته مهندسی صنایع می‌شود، بورس فلان بنگاه اقتصادی شود. در این صورت هم در دوران تحصیل باید مقداری از وقت خود را در آن کارگاه باشد؛ هم بعد از تحصیل باید در همان بنگاه اقتصادی مشغول به کار شود. این، طرح موفقیتی بوده است. طی چندسال گذشته این طرح به‌صورت پایلوت در ۴ یا ۵ استان انجام شده است و تصمیم گرفتیم وزارت علوم این طرح را با همکاری بخش خصوصی اجرایی کند.»

لازم به ذکر است، بر اساس طرح بورس بنگاه‌های اقتصادی (طرح شهید حسن طهرانی‌مقدم)، بنگاه‌های اقتصادی چالش‌ها و نیازهای پژوهشی و فناورانه خود را در قالب پروژه‌های تحقیقاتی تعریف و به دانشگاه‌های کشور ارائه کرده و به یک عضو هیات علمی به عنوان مجری واگذار می‌کنند. به منظور اجرای پروژه مطرح شده و متناسب با سطح آن، مجری اقدام به اعلام ظرفیت بورسیه دانشجویان مقاطع و دوره‌های مختلف تحصیلی می‌کند تا این دانشجویان پژوهش‌ها و پروژه‌های دانشگاهی خود را تحت هدایت و نظارت استاد مجری متناسب با نیاز بنگاه اقتصادی تعریف کرده و به حل هرچه بهتر چالش مطرح شده کمک کنند. هزینه نیروی انسانی مستقیماً به حساب دانشجویان بورسیه شده واریز می‌شود. بدین ترتیب، تمرکز سرمایه‌های انسانی روی پروژه تعریف شده خواهد بود و ضمن بهره‌گیری دانشجویان از تسهیلات بنگاه اقتصادی، یک چالش بنگاه اقتصادی مرتفع می‌شود. فرد یا گروه متخصصی از بنگاه اقتصادی در طی انجام پروژه بر نحوه و کیفیت انجام پروژه نظارت دارد.

بورس کاری دانشجویان در بنگاه‌های اقتصادی

«مهرداد عظیمی» رئیس سازمان فنی و حرفه‌ای اخیراً با بیان این‌که اساسنامه این سازمان پس از ۵۰ سال در دولت سیزدهم تدوین شد، اظهار کرد: «این سازمان حدود ۵۰ سال سابقه فعالیت دارد اما تا چند ماه قبل اساسنامه نداشت، تا این‌که در دولت سیزدهم اساسنامه‌ای با ۱۸ بند تدوین شد که بخش‌های مختلفی مانند کاهش ساعت کار مربیان، رتبه‌بندی مربیان و منابع مالی و بودجه‌ای در آن مشخص شده است، این اساسنامه اواخر سال گذشته (۱۴۰۲) به تصویب رسید.» وی افزود: بخشی از بندهای این اساسنامه مربوط به شعار سال است. به‌طور مثال یکی از بندها این است که دولت ملک دارایی‌های کشور را صرف آموزش نیروی کار آن پروژه کند؛ یعنی دستگاه اجرایی ملک‌فروش شده نیروی کاری که عمدتاً

آموزش فنی و حرفه‌ای باید از تربیت افراد برای شغلی ویژه با فراهم کردن مهارت‌ها و دانش لازم، فراتر رود و همراه با آموزش عمومی، شخصیت و منش افراد را نیز پرورش دهد و توانایی درک، دآوری، اظهار وجود و سازگاری با محیط‌های گوناگون را در آنان تقویت کند. برای رسیدن به چنین هدفی، محتوای فرهنگی آموزش فنی و حرفه‌ای باید در سطحی باشد که تصویب شدن گریزناپذیر در آموزش فنی و حرفه‌ای، راه دیگر علاقه‌ها را سد نکند.

آموزش فنی و حرفه‌ای در جنبه‌های علمی‌تر خود، از سال‌های تحصیلی مدارس فراتر می‌رود و وارد عرصه صنعت می‌شود، از این‌رو با در نظر داشتن مهارت‌ها و فنون، ممکن است مدارس پایه‌های اساسی لازم را در اختیار بگذارند، اما این صنعت است که باید کارکنان جدید خود را در زمینه‌های خاصی که در زندگی کاری از آنان انتظار می‌رود، آموزش دهد و پیوسته دانش آن‌ها را مطابق با پیشرفت‌های زمان ارتقاء دهد.

مجموع آموزش‌های فنی و حرفه‌ای که در کشور توسط دستگاه‌های مختلف عرضه می‌شود، ضمن مطلوب بودن به جهت ساماندهی و ایجاد هماهنگی، به شدت به مدیریت و انسجام نیاز دارند. پراکندگی این آموزش‌ها بسیار بالاست و این موضوع موجب هزرت رفتن منابع و امکانات می‌شود. هم‌اکنون آموزش‌های مهارتی (فنی و حرفه‌ای) در ایران به سه صورت در حال اجراست:

۱- آموزش‌های دانش محور که توسط آموزش و پرورش و آموزش عالی در قالب هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای، دبیرستان‌های کار و دانش، مراکز آموزش عالی علمی - کاربردی و دانشگاه‌ها و دانشکده‌های فنی ارائه می‌شود که در قبایل این آموزش‌ها مدرک تحصیلی به افراد اعطاء می‌شود و ارزش استخدامی و ادامه تحصیل تا سطوح بالای علمی را نیز دارد، بخش قابل توجهی از آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به این نوع آموزش‌ها مربوط می‌شود.

۲- آموزش‌های فنی و حرفه‌ای مهارت‌محور که در یک نگاه متوسط و یا با نظرات سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور انجام و هدایت می‌شود و در جست‌وجوهای بعدی بیش از ده‌ها دستگاه اجرایی، سازمان، نهاد و ارگان دولتی و غیردولتی آموزش داده می‌شود.

۳- آموزش‌های فنی و حرفه‌ای سازمان‌نیافته که به‌صورت استاد - شاگردی و پراکنده در حوزه‌های وسیع شغلی در صنعت و منصف در جریان است و به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بنگاه‌محور مشهور هستند.

دارالفنون اولین آموزشگاه فنی و حرفه‌ای در ایران

آموزش‌های رسمی و فنی و حرفه‌ای در ایران با ایجاد «دارالفنون» آغاز شد. در این مدرسه که در سال ۱۳۳۸ هجری قمری به‌منظور تربیت نیروی انسانی لازم در زمینه‌های اداری، علمی، فنی و پزشکی تأسیس شد، شاگردان هم درس‌های نظری داشتند و هم درس‌های عملی. در زمینه آموزش صنعت، در سال ۱۳۲۶ هجری قمری، اولین هنرستان فنی با نام «مدرسه ایران و کمال» شروع به کار کرد و در سال ۱۳۰۳ به هنرستان صنعتی تبدیل شد. در زمینه کشاورزی، در سال ۱۳۹۷ هجری قمری «دبستان بزرگ» شروع به کار کرد که پس از انحلال به‌جای آن، «مدرسه فلاحت» در تهران تأسیس شد. در زمینه آموزش خدمات در سال ۱۳۹۸ هجری قمری، «مدرسه صنایع مستظرفه تهران» به ریاست کمال‌الملک در رشته‌های هنری گشایش یافت. در سال ۱۳۴۹ با تصویب قانون کارآموزی، آموزش در صنعت به صندوق کارآموزی واگذار شد. پس از

در پروژه‌های مختلف، فصلی مشغول به کار و پس از اتمام پروژه بیکار می‌شدند، نیم در هزار اعتبار آن پروژه را صرف آموزش مهارتی کند. بند بعدی یک در هزار است، یعنی اعتبار آن توسط کارفرما صرف آموزش‌های مهارتی کارگران شود که این هم، عدد قابل توجهی هست.

رئیس سازمان فنی و حرفه‌ای تأکید کرد: این مبلغ از محل اعتباراتی است که برای پروژه ابلاغ می‌شود. در بند دیگر، دولت مکلف شد ۲ درصد از فروش کالای قاچاق را در طی سال، محاسبه و ماهانه یا هر سه ماه یکبار به حساب سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای واریز کند. یکی از ضعف‌های ما در سازمان مباحث بودجه‌ای بود که تقریباً ۹۵ درصد از بودجه سازمان فقط صرف حقوق و مزایا می‌شود. این امر در واقع هم به مأموریت‌های ما آسیب می‌رساند و هم باعث گلايه‌مندی همکاران شده بود. یکی از اقدامات قابل توجهی که در این دولت انجام شد، رشد قابل توجه بودجه سازمان بود که واقعاً بیش از میانگین کلانی است که دولت به همه وزارتخانه‌ها ابلاغ کرد.

تبدیل علم به ثروت با آئین‌نامه ارتقاء

«محمدعلی زلفی‌گل» وزیر علوم، تحقیقات و فناوری اردیبهشت سال جاری در اولین کنفرانس ملی مهارتی ایران، اظهار کرد: «آئین‌نامه ارتقاء تدوین شده و به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارسال شده است، به‌نحوی که در این آئین‌نامه افرادی که علم را به فن و ثروت تبدیل کنند، امتیازات ویژه‌ای دریافت می‌کنند، از طرف دیگر دستگاه‌ها نیز در سامانه‌ها (نظام ایده‌ها و نیازها) به ارائه نیازمندی‌های خود می‌پردازند تا از طریق نخبگان به‌صورت پروژه‌ای به نتیجه برسند، در همین راستا هم‌اکنون وزارت نفت ۶۰۰ نیاز در این سامانه ثبت کرده